

либо дать ему дополнительное образное значение. Движение в структуре и в семантике фразеологизма помогает поэтам показать непрерывное движение в мире природы и человека.

Л и т е р а т у р а :

1. Мелерович А. М. О динамике внутренней формы фразеологических единиц и механизме формирования и функционирования фразеологического значения / А. М. Мелерович // Семантика языковых единиц. Доклады V Международной конференции. – Т. 1. – М., 1996. – С. 149-151.
2. Словарь русского языка : в 4-х т. [под ред. А. П. Евгеньевой]. – 2-е изд., испр. и доп. – Т. 2. – М. : Русский язык, 1981–1984.
3. Словарь русского языка : в 4-х т. [под ред. А. П. Евгеньевой]. – 2-е изд., испр. и доп. – Т. 4. – М. : Русский язык, 1981–1984.
4. Фразеологический словарь русского языка / под ред. А. И. Молоткова. – 4-е изд., стереотип. – М. : Русский язык, 1986. – 543 с.

Дащенко О. Використання фразеологізмів у поетичному тексті.

У статті проаналізовано різні види трансформацій біблійних фразеологічних одиниць у поетичних текстах. Матеріалом для дослідження було обрано вірші поетів-символістів Андрія Белого та Федора Сологуба. В процесі дослідження було встановлено, що нерідко поети змінюють форму фразеологічних одиниць, модифікують зміст, щоби підсилити семантику загальноживаної одиниці або додати їй виразності.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, семантика слова, трансформація, контекст, ліричний герой.

Daschenko O. The use of phraseological units in poetic text.

In the article is analysed different types of transformations of biblical phraseology units in poetic texts. By material for research the poems of poets-symbolists of Andrey Belin and Fedir Sologub were select. It was set in the process of research, that quite often poets change the form of phraseology units, modify maintenance, that strengthen semantics of current unit or to add it expressivenesses.

Keywords: phraseology unit, semantics of word, transformation, context, lyric hero.

**Дмитренко О. П.
Київський національний економічний університет
імені В. Гетьмана**

ЛІНГВАЛЬНІ ТА ЕКСТРАЛІНГВАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ПОХОДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ РЕАЛІЙ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

У статті розглядаються, диференціюються джерела походження фразеологічних одиниць на позначення соціально-економічних реалій у сучасній німецькій мові з подальшим їх поділом на власне німецькі та запозичені, продемонстровано їх важливий внесок у розкриття та розуміння глибинного фразеологічного змісту.

Ключові слова: джерела, первинний мовний матеріал, підгрунття, національні реалії, етимологічна розвідка, глибинний зміст.

Постановка наукової проблеми та її значення. Актуальність даного пошуку зумовлена розробкою етнонаціональної ситуації в мовознавстві, підвищеним інтересом дослідників до витоків духовного, матеріального життя етносу, до його

найдавніших уявлень про світ, побут, звичаї, традиції, вірування тощо. Актуальними в сучасних лінгвістичних пошуках залишаються питання всебічного вивчення всіх мовних рівнів.

Для системного, ґрунтовного дослідження фразеологічного фонду будь-якої мови нагальним та необхідним є дослідження і систематизація його витоків, відтворення того первинного мовного матеріалу, що ліг в основу його формування. Визначення підґрунтя фразеології уможливить побачити наївну картину світу етносу, світосприйняття та його національну специфіку.

Метою даного пошуку є дослідження та систематизація лінгвальних та екстралінгвальних джерел виникнення і становлення фразеологічних одиниць на позначення соціально-економічних реалій у сучасній німецькій мові.

Вивчення літератури з даної проблеми свідчить, що активні пошуки першоджерел фразеологічних одиниць здійснювалися на базі різних мов: англійської [6], німецької [3], [4], [5, с. 92–102], [13], [20], [21, с. 359–361], російської [1], [8], [9], [12], французької [10], української [2], [7], [11].

Результативні пошуки джерел фразеологічного фонду німецької мови велися і ведуться (найактивніші припадають на кінець ХХ та перші десятиріччя ХХІ ст.) німецькими дослідниками [14], [15], [16], [17]. Проте, у німецькому мовознавстві відсутні праці, що узагальнюють та систематизують результати цих досліджень.

Фразеологічний фонд сучасної німецької мови складається з великої кількості макро- та мікросистем, що мають найрізноманітніші джерела походження. Систематизація джерел походження ускладнених мовних знаків будь-якої макро- чи мікросистеми демонструвала б співвіднесеність концептуальних сфер, висвітлювала б ту наївна картина світу, що завдяки ментальним здібностям індивіда чи всього етносу та семантичному потенціалу первинного мовного матеріалу породжує ці універсальні мовні одиниці, повніше розкривала б “позамовну” інформацію та глибинну сутність фразеологічного значення.

Однією з таких макросистем німецької фразеології є корпус фразеологічних одиниць на позначення соціально-економічних реалій (далі ФОСЕР). Ці ускладнені мовні знаки вербалізують три широких економічних сфери: ”Індивідуальна трудова діяльність“, “Функціонування підприємств, фірм”, “Національна та світова економіка” [5, с. 92–102].

Життя та діяльність людини, певні соціально-історичні факти, життєві ситуації, навколишнє середовище, міфологія, літературні твори, фольклор стали тим підґрунтям, що зумовило виникнення багатьох ФОСЕР на національній основі. Джерела їх походження є найрізноманітнішими: вони належать до різних періодів історії, відображають різні сфери матеріального, культурного, духовного та суспільно-економічного життя німецького етносу в різні періоди його існування.

Весь досліджуваний корпус фразеологічних одиниць був поділений на дві великі категорії: власне німецькі та запозичені. Група ФОСЕР власне німецького

походження є найчисельнішою і розпадається на ФОСЕР, джерелом виникнення яких є позамовна та мовна сфери. Розглянемо їх детальніше:

I. Власне німецькі ФОСЕР, що покликані до життя позамовною сферою, своїм джерелом мають національні реалії:

- історичні події та факти: ФОСЕР *den Laufpaß erhalten / bekommen*, де стрижневий компонент ЛО *Laufpaß* означав паспорт, який отримували солдати у XVIII ст. після закінчення строку служби в армії. Цей документ використовувався також і при влаштуванні на роботу. Вираз зазнав переосмислення і з кінця XVIII ст. вживається у значенні “звільнити кого-н., піти у відставку” [DUW, с. 932];
- народні легенди: *die Katze im Sacke kaufen (verkaufen)* – “придбати, купити щось наосліп” [DUW, с. 822]. Основою для виникнення цієї ФОСЕР слугувала старовинна німецька легенда про те, як можна швидко розбагатіти, зав’язавши чорного kota дев’яносто дев’ятьма вузлами у мішку. У ніч перед різдвом тричі обійти з цим мішком навколо церкви, стукаючи по церковних дверях, а коли врешті з’явиться нечистий, запропонувати купити йому зайця в мішку. Одержавши талер за мішок, треба щодуху бігти додому, поки нечистий не розв’яже 99 вузлів. Якщо людині поталанить добігти додому вчасно, то в неї завжди водитимуться гроші, якщо ж ні, зникне й виручений талер;
- вірування: за народними віруваннями всі справи слід починати робити, коли настає новий місяць (*der zunehmende Mond*). І навпаки, справи, розпочаті при старому місяці (*der abnehmende Mond*), не приносять успіху, безрезультатні. Про слуг, службовців і т.д., які зменшують добро своїх панів, кажуть: “*der regiert der abnehmende Mond*” – „править місяць, який зменшується”. Про отримані у справі, ділі збитки, то кажуть: “*kommt es in den abnehmenden Mond*” – „припадає на місяць, який зменшується”;
- старовинні народні звичаї, традиції, прикмети: *etw. steht jdm. schwer zu Buche* – “щось обходиться комусь дуже дорого” [НУФС, т. 1, с. 128], *etw. zu Buche bringen* – “вести облік” [НУФС, т. 1, с. 128], *in j-s Buch stehen* – “бути чиймось боржником” [НУФС, т. 1, с. 128], *etw. steht (mit soundsoviel Mark) zu Buche* – “вартість чогось оцінюється в...” [НУФС, т. 1, с. 128] – за звичаєм німецьких шинкарів записувати у книгу борги; *auf keinen grünen Zweig kommen* – “не мати результату, успіху в чомусь” [DUW, с. 1810], *auf einen (keinen) grünen Ast kommen* – “(не) добитися успіху, (не) бути забезпеченим (у матеріальному, економічному відношенні)” [DUW, с. 1810] – за повір’ям древніх германців символом успіху, благополуччя була зелена вітка – давати комусь зелену вітку чи стати на неї означало побажання та сприяння успіху комусь в житті чи якійсь справі;
- побут міста та села: *auf dem Pflaster liegen / sitzen* – “бути безробітним” [RW, В. 11, с. 576], *jmdn aufs Pflaster werfen / setzen* – “звільнити з роботи

- кого-н.” [НУФС, т. 2, с. 105], *vom Pferde auf den Esel (herunter)kommen* – “збідніти, зубожіти” [НУФС, т. 2, с. 104];
- господарськими, трудовими процесами: *das Pferd vor den falschen Wagen spannen* – “прийняти помилкове рішення” [НУФС, т. 2, с. 104], *die Ochsen hinter den Pflug spannen* [RW, В. 11, с. 553], *den Pflug vor die Ochsen spannen* – “неправильно починати справу” [RW, В. 11, с. 553];
 - практичний досвід індивіда: *ein alter Hase sein* – “майстер своєї справи” [DUW, с. 668], *sich nicht die Buttter vom Brot nehmen lassen* – “не дати себе обділити, не залишитися без прибутку” [DgWddS, В. 1, с. 451], *wissen wie der Hase läuft* (розм. фам.) – “розумітися на чомусь” [НУФС, т. 1, с. 312], *jmd. hat Weizen feil* – “хтось живе заможнo” [DUW, с. 1727] смисловим центром є фітонім *Weizen* (пшениця). Виростити пшеницю на бідних Заельзаських ґрунтах вважалося великою майстерністю. Той, хто мав пшеницю вдосталь і міг її продавати, вважався багатим;
 - – природні явища, погода / клімат: *die Abkühlung des Konjunkturklimas* – “погіршення стану економіки у певний період” [БНРС, т. 1, с. 48], *die Aufhellung der Wirtschaftslage* – “висвітлення справжнього стану економіки”, *die Frühjahrmüdigkeit an der Börse* – “уповільнення біржових справ”, *freundlich die Wertpapiere an der Börse notieren* – “вигідно продавати цінні папери”.
 - ознаки та дії тварин та птахів: *wie ein Stier arbeiten* – “тяжко працювати” [MDI, с. 467], *Pferdchen im Stall haben* (розм. фам.) – “мати грошенята” [НУФС, т. 2, с. 104], *[wie der Vogel] im Hanf sitzen* (veraltend) – “добре влаштуватися” [DUW, с. 663]. Цей вираз у мовному вжитку з 1900 р., і базується на тому, що на конопляних полях є багато корму для птахів, особливо для снігурів;
 - рослинний світ: *etw. ist keine gelöcherte (hole, taube) Naselnuß wert* – “щось не коштує нічого” [НУФС, т. 2, с. 83]. Згідно з твердженнями В. Грімма, дуб був головним священним деревом древніх германців. Лісовий горіх (ліщина), його плоди з давніх-давен вважалися символом життя, життєвої сили та родючості. З іншого боку, лісний горіх, його незначний розмір, асоціюється з чимось малим, незначним та мізерним, причому пейоративну оцінку містять прикметники *gelöcherte, hohle, taube*; (Korn /.../die Ernte) *auf dem Halm kaufen / verkaufen* – “продати оптом” [DI, с. 300];
 - частини тіла людини чи тварини: *festen Boden unter den Füßen haben* – “мати міцний матеріальний стан” [DgWddS, В. 1, с. 412], *jmdm. auf die Beine helfen, jmdm [wieder] auf die Beine bringen* – “матеріально допомогти комусь стати на ноги” [RW, В. 11, с. 104], *das trägt das Maus auf dem Schwanz fort / weg* – “надто мало чогось” [DI, с. 533], *den Däumchen (Daumen, die Daumen) drehen* – “ледарювати” [DUW, с. 321], *über den Daumen peilen* (ugs) – “приблизно визначити кошти, суму грошей” [DUW, с. 321];
 - імена та прізвиськами людей: *dicke Marie* – “гроші” [DUW, с. 989], *keine Marie haben* – “не мати грошей” [DUW, с. 989], *rangehen wie Blücher* – “діяти рішуче”

[RW, В. 11, с. 128]. Цей вираз є повністю метафорично переосмисленим, хоч компонент *Blücher* є власним ім'ям, але воно втратило свою називну функцію, проте, спираючись на нього, можемо здійснити етимологічну розвідку для встановлення джерела походження. Лексема *Blücher* – пруський фельдмаршал, учасник битви з наполеонівською армією при Ватерлоо, відзначався рішучістю дій, тому узагальнене значення виразу й містить цю сему;

II. ФОСЕР термінологічного походження, джерелом походження яких є:

- військова термінологія: *etw. in Abzug bringen* – “відраховувати” [DUW, с. 77], де *der Abzug* означає “курок вогнепальної зброї”;

- морська термінологія: *alle Segel beisetzen* – “пустити в хід усі можливі засоби” [БНРС, т. 2, с. 338], *jmdm den Wind aus den Segeln nehmen* – “не дати комусь можливості діяти, зв'язати комусь руки” [MDI, с. 539], *mit vollen Segeln auf ein Ziel losgehen, arbeiten* – “наполегливо працювати, йти до своєї мети” [MDI, с. 439], *Wind in den Segeln haben* – “просуватися вперед з хорошими результатами” [MDI, с. 539];

- мисливська термінологія: *in die Binsen / in die Wicke gehen* – “пропасти, зникнути, зазнати невдачі” (з.В. *sein Geld ist bei der Inflation in die Binsen gegangen*) [DUW, с. 262], [DUW, с. 1736], де ЛО *die Wicke* – “горошок, віка”, а *die Binsen* – “очерет, осока”. Якщо тварина зникала у зарослях віки чи очерету, то це означало, що мисливець залишиться без здобичі; *Pech haben, erpicht sein* (дослів. бути намазаним смолою) – “азнавати невдачі” [MDI, с. 356]. Цей вираз виник у XVI столітті і походить з лексики птахоловів, які, щоб спіймати пташку, намазували гілку смолою. Якщо птах приклеювався до гілки, це означало загибель для нього;

- спортивна термінологія: *eine ruhige Kugel schieben* – “працювати не напружуючись” [RW, В. 11, с. 450], *am Ball sein* (ugs.) – “не схибити, старанно продовжувати почату справу” [DUW, с. 204], *seine Interesse durchboxen* – “активно, енергійно, непохитно відстоювати свої інтереси” [DUW, с. 373], *das Anliegen, die Sache durchboxen* (ugs.) – “відстояти свій інтерес, повернути справу, діло” [БНРС, т. 1, с. 367];

- суто економічна термінологія: серія ФОСЕР з терміном *rote Zahlen*, що означав дефіцити, борги, нестачу, які в економічних документах позначали червоним кольором: *in die roten Zahlen kommen / geraten* – “азнавати збитки”; *in rosarote Zahlen geraten* – “отримати мізерний прибуток” [Kü, с. 935]; *aus den roten Zahlen [heraus] kommen / [heraus] sein* – “знову приносити прибутки” [RW, В. 11, с. 889]; *in die schwarzen Zahlen kommen* – “стати знову прибутковим” [RW, В. 11, с. 890];

- термінологія ремісничої сфери: *zur Zunft gehören* (розм. жарт.) – “належати до певної професійної сфери” [НУФС, т. 2, с. 348], *jmd. ist / nicht von der Zunft* – “бути / не бути майстром своєї справи” [DUW, с. 1796], *Handwerk hat festen Boden* – “ремесло годує” [НУФС, т. 1, с. 310];

- мова транспортної сфери: *die Wirtschaft / die Produktion ankurbeln* – “дати поштовх розвитку економіки, виробництва” [DUW, с. 115] (*ankurbeln* означає заводити

автомобіль за допомогою пускової ручки), *grünes Licht für Privatisierung geben* – ”відкрити вільний шлях приватизації“ [DUW, с. 951];

- мова медицини: *personelle Aderlässe* – “кадрове звільнення” [БНРС, т. 1, с. 72], *Schocktherapie machen* – “провести низку невідкладних економічних заходів”, *sich in einer Phase der Sanierung befinden* (die Firma) – “справи поліпшуються (про фірму чи підприємство)” [DUW, с. 1290];

- термінологія кулінарії: *ein Stück vom Kuchen* (ugs.) – “частка доходу” [RW, В.11, с. 449], *sein gutes Brot haben* – “достойно заробляти” [НУФС, т. 1, с. 129], *für ein Stück Brot* – “за надто незначні гроші” [DUW, с. 286], *weggehen / sich verkaufen wie warme Semmeln / (schweiz.) frische Weggli* (deutsch) – “щось розкуповується надто швидко” [RW, В. 11, с. 853], *das geht wie's Brezel* (ugs.) – “швидко продаватися (про товар)” [DgWddS, В. 1, с. 430], *etw. wie sauer (sures) Bier ausbieten (anbieten), anpreisen* (розм. фам.) – “намагатися збути, продати щось неякісне, непридатне до використання” [НУФС, т. 1, с. 101];

- термінологія німецької грошової системи: *keinen [roten, lumpigen, blutigen] Heller haben* (ugs.) – “не мати ні копійки” [RW, В.11, с. 343];

- термінологія вимірювань та обчислень (міри довжини, об’єму і ваги): *man kann nicht alles mit der Elle messen* – “неможливо все підрахувати точно”, де слово Elle є найпоширенішою мірою довжини (приблизно 60-80 см.). У німецьких князівствах нараховувалося 132 різних видів цієї міри, які лише у 1868 році було замінено на метром. Смисловим центром наступної ФОСЕР *etw. in vollen Scheffel einheimsen* (ugs.) є ЛО Scheffel є старовинною мірою об’єму сипучих речовин та рідини від 30 до 300 літрів;

III. Запозичені ФОСЕР. Найчастотнішими є запозичення з таких мов:

- з латинської: *Zinsen* (лат. cēnsus) *tragen / bringen* – “окупитися з лихвою” [НУФС, т. 2, с. 343], *das sind ja Apothekerpreise* (lat. apotheca < griech. apothēkē = Aufbewahrungsort) – “шалені гроші” [НУФС, т. 1, с. 43], *der Laden ist doch'ne Apotheke* – “магазин, де дорого продаються товари” [DUW, с. 132];

- італійської: ФОСЕР з словом компонентом *Bilanz* [ital. bilancio = Gleichgewicht (der Waage), zu: bilanciare = abwägen; im Gleichgewicht halten, zu: bilancia = Waage, über das Vlat. zu lat. bilanx, Bilance] *die Bilanz machen* (ugs.) – “перевірити свої наявні гроші” [RW, В. 11, с. 119], *Bankrott (bancco - Bank, a rotto - zerbrochen) gehen* [RW, В. 11, с. 91]; *den Bankrott erklären, anmelden* – “стати / бути неплатоспроможним”, *kurz vor dem Bankrott stehen* – “бути на межі банкрутства” [БНРС, т. 1, с. 201]; у серії ФОСЕР з словом-компонентом *die Kasse* [ital. cassa, eigent. = Behältnis < lat. capsa = Behältnis]: *die Kasse klingelt/ die Kassen klingeln* (ugs.) – “отримувати великі гроші, мати великий грошовий оборот” [RW, В. 11, с. 399], *Kasse machen* (ugs.) – “підраховувати денну виручку”; 2. “підрахувати наявну суму грошей”; 3. “отримувати гроші, дохід” [RW, В. 11, с. 400], *tief in die Kasse greifen müssen* (ugs.) – “змушений платити багато” [RW, В. 11, с. 400], *ein [großes / gewaltiges] Loch in die Kasse reißen* (ugs.) – “коштувати багато грошей, надто дорогий” [RW, В. 11, с. 488]; у

ФОСЕР (Die Aktien) [weit] über, unter *pari* stehen – “ціна акцій вище / нижче номінальної вартості”, zu *pari* anbieten – “платити за номіналом” [DUW, с. 1121], де слово-компонент *pari* [ital. pari < lat. par = gleich];

- французької: à la hausse *spekulieren* – “грати на підвищення цін” (на біржі), à la baisse *spekulieren* – “грати на пониження цін” (на біржі) [DUW, с. 1429]; in *Avantage sein* – “бути у вигаши, у вигідному становищі” [БНРС, т. 1, с. 191];

- англійської: mit *good cards beginnen* – “взятися за бізнес, маючи всі шанси на успіх”, *europafit sein* – “бути конкурентноздатним у Європі”, *Off-Shore-Aktivitäten machen* – “проводити зарубіжні банківські операції” [BWdr, с. 265], *Off-Shore-Geschäfte machen* – “здійснювати операції, які заключаються за рубежем і не підпадають під національне регулювання”;

- ідиш та іврити: *den Dalles haben* – “бути бідним, без грошей” [DUW, с. 314], *im Dalles sein (sitzen)* – “терпіти злидні, потерпати від безгрошів’я” [НУФС, т. 1, с. 137], *Dalles* [jidd. Dalles < hebr. Dallüt = Armut] (landsch.), *pleite gehen, pleite sein* (ugs.) – “бути неплатоспроможним” [RW, В.11: 582], *Pleite schieben* (ugs.) – “азнати невдачі, збитків” [RW, В. 11, с. 583];

- іранської: *jmdm. (Konkurrenten) [schach] matt setzen* – “знешкодити конкурента” [RW, В. 11, с. 507];]

- давньоєгипетської: *für jmdn. Steueroase sein* – “про країну, де ще не врегульована система оподаткування”;

- давньоіндійської: *keinen Zaster haben* – “не мати грошей” [БНРС, т. 2, с. 614], *Zaster bringen* – “приносити гроші” [БНРС, т. 2, с. 614].

Викладений матеріал не претендує на вичерпність та остаточність у своїй дослідженості, але дає підстави констатувати наступне: 1) генетичні джерела походження ФОСЕР є різноманітними; 2) своє коріння ФОСЕР жили і живлять у сфері матеріального, культурного, духовного та суспільно-економічного життя німецького етносу; 3) запозичення з різних мов є природним джерелом походження ФОСЕР; 4) розрізняємо запозичення давнього періоду (переважно з латинської мови) та сучасні запозичення (у більшості випадків з англійської мови).

Перспективними у даній царині є порівняльно-контрастивні дослідження вербалізації того чи іншого концепту на базі двох, трьох мов та виявлення національної специфіки вираження порівнюваних об’єктів у цих мовах.

Л і т е р а т у р а :

1. *Бабкин А. М.* Русская фразеология, ее развитие, источники и лексикографическая разработка / А. М. Бабкин. – Л., 1968. – 238 с.
2. *Білодід І. К.* Питання розвитку мови української радянської художньої прози / І. К. Білодід. – К., 1955. – 123 с.
3. *Гавриць В. І.* Сталі сполучення слів у сучасній німецькій мові (походження та вживання) / В. І. Гавриць. – К. : “Радянська школа”, 1971. – 247 с.
4. *Денисенко С. Н.* Мотиваційна база фразеологічної деривації (лінгвокраїнознавчий та лінгвістичний аспекти) // Мовознавство. – 1993. – № 5. – С. 49-55.

5. *Дмитренко О. П.* Фразеологічні одиниці на позначення соціально-економічних реалій у сучасній німецькій мові: структурний та семантичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10. 02. 04 / Олена Петрівна Дмитренко. – Херсон, 2010. – 257 с.
6. *Кунин А. В.* Курс фразеологии современного английского языка : учеб. для ин-тов и фак-тов иностр. яз. – М. : Высш. шк., 1986. – 336 с.
7. *Медведев Ф. П.* Українська фразеологія Чому ми так говоримо? / Ф. П. Медведев. – Харків : “Вища школа”, 1978. – 232 с.
8. *Мокиєнко В. М.* В глѹб поговорки / В. М. Мокиєнко. – К. : Рад. шк., 1989. – 221 с.
9. *Мокиєнко В. М.* Загадки русской фразеологии / В. М. Мокиєнко. – М. : Высшая школа, 1990. – 260 с.
10. *Назарян А. Г.* Фразеология современного французского языка. – 2-е изд., перераб. доп. / А. Г. Назарян. – М. : Высш. школа, 1987. – 288 с.
11. *Скрипник Л. Г.* Фразеологія української мови / Л. Г. Скрипник. – К. : Наукова думка, 1973. – 278 с.
12. *Шанский Н. М.* Фразеология современного русского языка / Н. М. Шанский. – М. : “Высшая школа”, 1969. – 231 с.
13. *Görner H.* Redensarten. Kleine Idiomatik der deutschen Sprache. – Leipzig : Bibliographisches Institut, 1979. – 262 s.
14. Bastian Till Treppenwitz mit Stein im Brett: 88 Redensarten, Metapher, Floskeln; wo sie herkommen, was sie sagen / Till Bastian. – Stuttgart : Hirzel, 2009. – 160 S.
15. Brandenburg, Birgit Goldenes Kalb liest Goliath die Leviten: Biblische Redensarten leicht erklärt ; eine vielseitige ganz weltliche Lernwerkstatt über Redensarten zu zahlreichen Bibelstellen / Birgit Brandenburg. – 3. Aufl. – Kerpen : Kohlverlag, 2009. – 52 S.
16. Braun, Hans-Gert Kein Blatt vorm Mund aber Dreck am Stecken: ausgewählte Redensarten und ihre kuriose Herkunft / Hans-Gert Braun. – Norderstedt : Books on Demand, 2006. – 172 S.
17. Breuers, Dieter Ich glaub', mich laust der Affe: deutsche Redensarten in unterhaltsamen Geschichten / Dieter Breuers. Bergisch Gladbach : Lübbe, 2008. – 240 S.
18. *(БНРС, т. 1)* Большой немецко-русский словарь : в 2 т. – Т. 1. / под рук. О. И. Москальской. – М. : Рус. Язык, 2004. – 760 с.
19. *(БНРС, т. 2)* Большой немецко-русский словарь : в 2 т. – Т. 2. / под рук. О. И. Москальской. – М. : Рус. Язык, 2004. – 680 с.
20. *(НУФС, т. 1)* Гаврись В. І., Пророченко О. П. Німецько-український фразеологічний словник. – Том І. – К. : Рад. шк., 1981. – 416 с.
21. *(НУФС, т. 2)* Гаврись В. І., Пророченко О. П. Німецько-український фразеологічний словник. – Том 2. – К. : Рад. шк., 1981. – 416 с.
22. *(DI)* Deutsche Idiomatik: die deutschen Redewendungen im Kontext / von Prof. Dr. Hans Schemann / – 1. Aufl. – Stuttgart; Dresden: Klett Verlag für Wissen und Bildung, 1993. – 1037 s.
23. *(DgWdds, B. I)* Duden K. Das Große Wörterbuch der deutschen Sprache. In 6 Bänden. 2-te, völlig neubearb. und stark erweiterte Auflage. Hrsg. und bearbeitet vom Wissenschaftlichen Rat und den Mitarbeitern unter den Leitung von G. Drosdowski. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag, B.I: A-Ci. – 464 S. 1993. – 1995 s.
24. *(DUW)* Duden. Deutsches Universalwörterbuch / hersg. und bearb. vom Rat der Dudenredaktion. [Red. bearb. Matthias Wermke...]. – 3., völlig neu. bearb. und erw. Aufl. – Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Dudenverl., 2002. – 1816 s.
25. *(MDI)* Friederich W. Moderne Deutsche Idiomatik. Alphabetisches Wörterbuch mit Definitionen und Beispilen. – 7. Aufl. München: Huber, 1995. – 565 s.
26. *(Kü)* Küpper H. Wörterbuch der deutschen Umgangssprache. – Warszawa : Ernst Klett Verlag für Wissen und Bildung, 1996. – 959 s.
27. *(RW, B. 11)* Duden (in 12 Bänden) Band 11. Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Idiomaticsches Wörterbuch der deutschen Sprache. Dudenverlag. – Mannheim, Leipzig, Zürich, 1992. – 864 s.

Дмитренко Е. П. *Лингвистические и экстралингвистические источники возникновения фразеологических единиц, обозначающие социально-экономические реалии в современном немецком языке.*

В статье рассматриваются, систематизируются источники возникновения фразеологических единиц, обозначающих социально-экономические реалии в современном немецком языке. Исследуемые языковые знаки были разделены на истинные немецкие и заимствованные. Описание первоисточников помогает раскрыть и понять глубинный смысл исследуемых фразеологических единиц.

Ключевые слова: *источники, первичный материал, национальные реалии, этимологические поиски, глубинный смысл.*

DMYTRENKO O. P. *Linguistic and non-linguistic sources of the origins of phraseological units for designation social-economic realities in modern German.*

The article focuses on the study of the sources of various origins of phraseological units for designation social-economic realities in modern German and their importance by the interpretation of their deep integrity meanings.

Keywords: *sources, ground, national realia, etymological search, deep integrity meaning.*

Дроботун В. М.
*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ SUN У МОВНО-КОНЦЕПТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ АНГЛО-ІНДІЙЦІВ

У цій статті йдеться про мовні засоби вираження концепту SUN в англо-індійській мовній картині світу як складової концептуальної сфери “weather”.

Ключові слова: *концепт, картина світу, слот, сонце, текст.*

Актуальність теми обумовлюється спрямованістю сучасної когнітивної лінгвістики на розв’язання проблеми форм і способів існування концепту в тексті.

Мета статті – розглянути мовні засоби вираження концепту SUN та з’ясувати його національно-культурні характеристики в англо-індійській картині світу.

Предметом дослідження цієї статті є мовні засоби вираження концепту SUN в англо-індійській мовній картині світу як складової концептуальної сфери “weather”.

Об’єктом дослідження є концепт SUN в англо-індійській мовній картині світу.

Матеріалом дослідження статті є вибірка мовних одиниць, які номінують концепт SUN у художніх творах англо-індійських письменників та тлумачних словників англійської мови.

Наукова новизна полягає у встановленні та описі характерних особливостей концепту SUN в англо-індійській картині світу.

В останнє десятиліття лінгвісти приділяють особливу увагу питанням національної специфіки мовних явищ, досліджують глибини національного способу мислення. Мова розглядається як вербалізація індивідуального та національного мислення, персоналізованої психічної реакції на навколишній світ, художньо-естетичного моделювання свідомості.